

Költségvetési Tanács Elnöke

Előterjesztés

a Költségvetési Tanács részére

Tárgy: Beszámoló a Költségvetési Tanács 2023. évi feladattervének teljesítéséről

2024. január 5.

I.

A Költségvetési Tanács (a továbbiakban: Tanács/KT) – az Alaptörvény 44. cikke alapján – az Országgyűlés tevékenységét támogató szerv, amely kiemelten a központi költségvetés megalapozottságát, az államháztartási hiány alakulását, valamint az államadósság-szabály érvényesülését vizsgálja. Feladatait – az Alaptörvény mellett – a Magyarország gazdasági stabilitásáról szóló 2011. évi CXCV. törvény (a továbbiakban: Stab. tv.) határozza meg. Ennek megfelelően a Tanács

- a) **véleményt nyilvánít** a központi költségvetésről szóló törvényjavaslat tervezetéről (ideértve költségvetési törvény módosításáról szóló törvényjavaslat tervezetét is), és ennek keretében az államháztartási hiány mértékéről¹, valamint az államadósság-mutató² csökkenéséről³, továbbá félévente a központi költségvetésről szóló törvény végrehajtásának helyzetéről, az államadósság várható alakulásáról⁴,
- b) **dönt** az Alaptörvény 44. cikk (3) bekezdése szerinti előzetes hozzájárulás megadásáról az egységes költségvetési törvényjavaslat, valamint a költségvetési törvény módosításáról szóló egységes javaslat zárószavazása előtt,
- c) **véleményt nyilváníthat** a Stab. tv. 23. § (1) bek. d) – e) pontja alapján a központi költségvetést megalapozó törvénymódosításokról, valamint a költségvetés tervezésével, végrehajtásával, a közpénzek egyéb módon történő felhasználásával kapcsolatos bármely kérdésről,
- d) a véleménynyilvánítás keretében **külön is vizsgálja** a Magyar Nemzeti Bank tőkehelyzete tekintetében a Magyar Nemzeti Bankról szóló 2013. évi CXXXIX. törvény 166. § (3) bekezdésében meghatározottnak való megfelelést, amely szerint, ha a saját tőke hosszabb ideig a jegyzett tőke szintje alatt van, a központi költségvetés terhére közvetlenül az eredménytartalék javára történő térítéssel biztosítani kell, hogy elfogadható időn belül – a pénzügyi függetlenség elvének való megfelelés érdekében –

¹A Stab. tv. 3/A. §-a szerint a központi költségvetésről szóló törvényben az államháztartás (pontosabban a kormányzati szektor) egyenlegéről az Alaptörvénnyel és az Európai Unió jogával összhangban, e törvény rendelkezéseinek megfelelően kell dönteni.

²Az államadósság-mutató az Alaptörvény 36. cikk (4)-(5) bekezdésében, valamint a 37. cikk (2)-(3) bekezdésében foglaltak végrehajtása során figyelembe veendő olyan százalékban kifejezett egytizedesig kerekített hányados, amely

- számlálójában az államadósságnak
- nevezőjében a Közösségben a nemzeti és regionális számlák európai rendszeréről szóló tanácsi rendeletben meghatározottak szerint számított bruttó hazai terméknek kv. tv szerinti értéke szerepel (Stab. tv. 2. §).

³Az Alaptörvény 36. cikke szerint mindaddig, amíg az államadósság a teljes hazai össztermék felét meghaladja, az Országgyűlés csak olyan központi költségvetésről szóló törvényt fogadhat el, amely az államadósság a teljes hazai össztermékhez viszonyított arányának csökkentését tartalmazza. A Stab. tv. 4. §-a szerint a központi költségvetésről szóló törvényben meg kell határozni a költségvetési év utolsó napjára tervezett államadósság-mutató értékét. Ezen értéket oly módon kell meghatározni, hogy az államadósság-mutatónak a viszonyítási évhez viszonyított csökkenése, az államadósság csökkentésére vonatkozó európai uniós szabályok érvényesítése mellett legalább 0,1 százalékpontot érjen el.

⁴ A Stab. tv. 23. § (1) bekezdés c) pontja szerint a Tanács félévente véleményt nyilvánít a központi költségvetésről szóló törvény végrehajtásának helyzetéről és az államadósság várható alakulásáról.

legalább a jegyzett tőke mértékének megfelelő mértékű saját tőke álljon az MNB rendelkezésére.

A Tanács elnökének – a KT 2023. évi feladatterve teljesítéséről szóló – beszámolója összefoglalja

- a Tanács 2023. évi testületi döntéseit,
- a KT elnökének munkáját a „fiskális keretrendszer” betartásán örökdő független költségvetési intézmények (költségvetési tanács típusú szervezetek) nemzetközi együttműködése keretében, valamint
- azokat a tevékenységeket, amelyek a Tanács munkája szervezéséhez, döntései megalapozásához a Tanács elnökének, a KT titkárságának a feladatköréhez közvetlenül és közvetve kapcsolódnak.

II.

A Tanács 2023. évi feladattervének teljesítése

1. A Tanács a 2023. évi – a Magyarország gazdasági stabilitásáról szóló 2011. évi CXCV. törvény szerinti – kötelező feladatait végrehajtotta. Ehhez **nyolc testületi ülésre** volt szükség. A Tanács tagjai és a munkájukat támogató apparátusok az ülések közti időszakokban is folyamatos munkakapcsolatban voltak, figyelemmel kísérték az államháztartás folyamatait és véleményt alakítottak ki az azzal kapcsolatban érkező megkeresésekkel, statisztikai és más információkkal, előrejelzésekkel kapcsolatban.

a) A Stab. tv. 23. § (1) bekezdés f) pontjához kapcsolódó ülések

aa) A KT – Ügyrendjének megfelelően – még **2022. december 8-án fogadta el a 2023. évi feladattervét**, benne a – véleménye kialakítását, döntése megalapozását segítő szakértői – **kutatások/elemzések tervét (6/2022.12.08. számú határozat).**

ab) A KT **2022. december 27-én** – a 2023. évi központi költségvetésének a veszélyhelyzettel összefüggő eltérő szabályairól szóló rendelettervezetének véleményezésével és az államadósság-szabály teljesülésének állásfoglalásával egyidőben – **vitatta meg és hagyta jóvá a 2022. évi feladattervének teljesítéséről készített beszámolóját (5/2022.12.27. számú határozat).**

- b) A Stab. tv. 23. § (1) bekezdés a) - c) pontja⁵, valamint a 25. § (1) bekezdése⁶ szerinti véleményezési feladatok

ba) A Tanács a **2023. január 12-i ülésén a Magyarország 2023. évi központi költségvetéséről szóló 2022. évi XXV. törvény módosítására irányuló törvényjavaslat tervezetéről alakította ki Véleményét.** Az **1/2023.01.12. számú Véleményében** megállapította, hogy „Oroszország Ukrajna elleni háborúja, az erre válaszul bevezetett szankciók, az energiaárak robbanásszerű emelkedése, valamint a külső gazdasági környezet ezzel összefüggő bizonytalansága a tervezetben foglalt költségvetési célok teljesíthetősége szempontjából kockázatot jelentenek.” Továbbá kiemelte azt is, hogy „a tervezet 2023-ra – az eredetileg alapul vett 4,1 százalékkal szemben – 1,5 százalékos gazdasági növekedéssel számol a háború és az energiakrízis elhúzódó hatásai, a globális növekedés lassulása és az infláció reáljövedelmeket mérséklő hatása következtében. A növekedés meghatározó arányban az export importot meghaladó emelkedésének lenne a következménye, tehát jelentős mértékben függ a külpiazi folyamatoktól.” A Tanács megítélése szerint „a nemzetközi szervezetek előrejelzéseire képest mértéktartóan tervezett gazdasági növekedés is akkor valósulhat meg, ha a háborús konfliktus hatásai nem súlyosbodnak és az egyéb kockázatok sem erősödnek” s így „az utóbbiakra tekintettel a költségvetési tartalékok felhasználásánál konzervatív politikát szükséges folytatni”.

A KT a Véleményében nyugtázta, hogy „a tervezet továbbra is biztosítja az eredeti költségvetésben megfogalmazott főbb társadalmpolitikai célok – így a rezsicsökkentés átlagfogyasztásig történő megőrzése, a családok támogatása, az idős emberek védelme, továbbá a honvédelmi képesség erősítése – megvalósítását, valamint megteremti a lehetőséget a nyugdíjakkal az eredetileg prognosztizáltnál magasabb inflációval azonos mértékű emelésére, a közfeladatot ellátó intézmények megugró energiaköltségei részleges kompenzálására, az államadóssághoz kapcsolódó magasabb kamatkidadások finanszírozására.”

A Tanács a Véleményében tudomásul vette, hogy „2023-ban a GDP-arányában a kormányzati szektor eredményszemléletű (ESA) hiánya 3,9 százalékra, míg az államháztartás pénzforgalmi hiánya 4,5 százalékra módosul. A 3,9 százalékos deficit a hatályos törvényhez képest a 2023. évi hiánycél növekedését jelenti, ezért

⁵A Tanács

- az Alaptörvény 44. cikk (2) bekezdésében foglaltakkal összhangban véleményt nyilvánít a központi költségvetésről szóló törvény tervezetéről, vizsgálja az államháztartási hiány mértékét - az ne haladja meg a bruttó hazai termék (GDP) 3%-át –, valamint a kormányzati szektor középtávú költségvetési céllal való összhangját. A Stab. tv. 25. §-a alapján egyidejűleg vizsgálja az Alaptörvény 36. cikk (4)-(5) bek.-nek – az államadósság-szabálynak – és az ezt konkretizáló Stab. tv. 4. §-ának való megfelelést,
- dönt az Alaptörvény 44. cikk (3) bekezdése szerinti előzetes hozzájárulásról,
- félévente véleményt nyilvánít a központi költségvetésről szóló törvény végrehajtásának helyzetéről és az államadósság várható alakulásáról,

⁶ A központi költségvetésről szóló törvényjavaslat tárgyalása során a Tanács az Országgyűlés elnökének a házszabályi rendelkezésekben meghatározottak szerinti tájékoztatása alapján az egységes törvényjavaslatban is vizsgálja az államadósság-szabálynak való megfelelést.

[...] üdvözli azt a tervezetben szereplő rendelkezést, hogy amennyiben 2023-ban a GDP reálértéke 1,5 százalékos felett nő, akkor az így keletkező, a nyugdíjprémium tervezetten felüli összegével csökkentett többletbevételt a hiány mérséklésére kell fordítani.” Ugyanakkor továbbra is „szorgalmazta a 3 százalékos hiány elérését, amennyiben azt a gazdasági körülmények megengedik, ugyanis a deficit csökkenése a gazdaság más területein is segíti az egyensúlyok helyreállítását.” Rámutatott ennek kapcsán a KT arra, hogy „a tervezet bevételi és kiadási előirányzatainak teljesíthetősége kockázatot hordoz. Az adóbevételek emelkedése a bér- és keresettömeg, valamint a nominális fogyasztás jelentős mértékű növekedésén alapul, és egyes sorokon meg is haladja az adóalapok várt növekedését. Kiadási oldalon az energiaköltségek finanszírozására tartalmaz többlet-előirányzatot a tervezet, de a dologi kiadások nem emelkednek olyan mértékben, mint ahogy azt a működési költségek emelkedése várhatóan szükségessé teszi”, ami még rendkívüli takarékosági intézkedések mellett is érdemi teljesíthetőségi kockázatokat hordoz.

A KT kiemelten fontosnak tartotta, hogy „elsősorban a nominális GDP magas, közel 16,6 százalékos növekedési ütemének köszönhetően az államadósság-mutató⁷ csökkentése folytatódik 2023-ban is. Annak értéke a tervezet szerint a 2022. év végére várt 73,5 százalékról 2023 végére 69,7 százalékra mérséklődik. A 3,8 százalékpontos tervezett csökkentés azt jelenti, hogy az államadósság-szabály akkor is teljesül, ha a makrogazdasági feltételek a kormányzati prognózisban foglaltaknál lényegesen kedvezőtlenebbül alakulnak.” Az indoklás ehhez hozzátette: „az államadósság-szabály a kormányzati makrogazdasági prognózisban előirányzottnál alacsonyabb gazdasági növekedés, illetve a tervezett pénzforgalmi hiánynál magasabb deficit esetén is teljesül, ami azonban megnövelné az állami finanszírozási igényt és többlet adósságkibocsátást tenne szükségessé. A központi költségvetés adósságán belül a devizaarány 28 százalék közelébe emelkedik, ami az adósságkezelő által megemelt célsáv felső értékéhez közelít”.

bb) A Tanács a **2023. március 30-i ülésén** két határozatot hozott.

bb/1. A KT ezen az ülésén első napirendként a Magyarország **2022. évi központi költségvetéséről szóló törvény végrehajtásának helyzetét és az államadósság alakulását értékelte.** A 2/2023.03.30. számú Véleményében megállapította, hogy „a 2021-es 7,1 százalékos „felpattanást” követően 2022. I. negyedévében is folytatódott a magyar gazdaság dinamikus növekedése, amelyet azonban lefékezett Oroszország Ukrajna elleni agressziója, és annak számos következménye.” A KT

⁷ Államadósság-mutató: Az Alaptörvény 36. cikk (4)-(5) bekezdésében, valamint a 37. cikk (2)-(3) bekezdésében foglaltak végrehajtása során figyelembe veendő [...] olyan százalékban kifejezett egytizedesig kerekített hányados, amelynek a

- számlálójában az államadósságnak,

- nevezőjében a Közösségben a nemzeti és regionális számlák európai rendszeréről szóló tanácsi rendeletben meghatározottak szerint számított bruttó hazai terméknek (a GDP-nek) az összege szerepel (Stab. tv. 2. §).

rámutatott, hogy az „energiabiztonság megrendülése és az energiaárak robbanásszerű emelkedése súlyosan érintette a magyar gazdaságot, felerősítette az inflációt és megnövelte a külkereskedelmi mérleg hiányát. A költségvetés számára rendkívüli többletkiadást jelentett, hogy a gáz- és a villamosáram ugrásszerű emelkedése ellenére legalább részben fenntartsa a lakossági rezsicsökkentést, és széles körű támogatást biztosítson a közfeladatot ellátó intézmények mellett a gazdaság több más szereplőjének is az energiaár emelkedésének kompenzálására.” A KT kedvezőnek értékelte, hogy a „gazdaság erős ellenállóképességének és a Kormány intézkedéseinek köszönhetően a gazdaság az év egészét tekintve 4,6 százalékkal növekedett.”

A Tanács a Véleményében rögzítette, hogy „a költségvetési törvény az államháztartás központi alrendszerének pénzforgalmi hiányát 3152,7 milliárd forintban határozta meg. Ehhez képest a tényleges pénzforgalmi hiány 50,8 százalékkal (összegében 1600,7 milliárd forinttal) több, 4753,4 milliárd forint lett. (Ez az előző évinél 20,5 milliárd forinttal kisebb.) A hiány az első negyedévben – a lakosság egyes csoportjai jövedelmét növelő intézkedések következtében –, valamint a negyedik negyedévben – elsősorban az energiaáremelkedések széles körű kompenzációjának szükségessé válása miatt – volt kiugró mértékű. Az egyenleg javítására hozott évközi kormányzati intézkedések (extraprofit adók bevezetése, kiadások mérséklése) jelentősen fékeztek a hiány növekedését.” A KT rámutatott arra is, hogy a „pénzforgalmi egyenleg alakulását befolyásolta, hogy az adóbevételek [...] az előző évhez képest 18,4 százalékkal nőttek”, ellenben „a költségvetési előirányzatokban tervezett, az „operatív programok finanszírozását szolgáló uniós bevételek 2022-ben is jelentős mértékben csúsztak, emiatt a hazai költségvetés terhei tovább növekedtek, ami hozzájárult a pénzforgalmi hiány és a nominális államadósság összegének emelkedéséhez. Megállapodás hiányában Magyarország 2022-ben sem részesült a Helyreállítási és Ellenállóképességi Eszköz (RRF) keretében részére előirányzott forrásból, így a Helyreállítási terv alapján megindított programokat is a központi költségvetés finanszírozta.”

A Tanács ugyanakkor kedvezőnek értékelte, hogy „a magas pénzforgalmi hiány ellenére a kormányzati szektor eredményeszemléletű hiánya a GDP százalékában a 2021. évi 7,1 százalékról 6,1 százalékra csökkent az előzetes adatok szerint. A Tanács ezek mellett továbbra is hangsúlyozza annak fontosságát, hogy az egyenleg mielőbb a 3 százalékos maastrichti kritérium alá mérséklődjön, ugyanis a deficit csökkenése a gazdaság más területein is segíti az egyensúlyok helyreállítását.”

A KT kiemelten fontosnak tartotta jelezni, hogy „az államadósság-mutató a 2021. év végi 76,8 százalékról 2022 végére – a vártnál jobban – 73,6⁸ százalékra mérséklődött (az előzetes adatok szerint). Így a 2020-as átmeneti emelkedést követően folytatódott az államadósság-mutató 2021-ben újra indult csökkenése. Ez megfelel mind az Alaptörvény államadósság-szabályának, mind a Stabilitási

⁸ Az érték az MNB által közölt előzetes pénzügyi számla adatokban szereplő nominális adósság és a KSH által közölt nominális GDP hányadosa.

törvény előírásának.” A Tanács úgy látta, hogy „a javulás csak csekély mértékben tulajdonítható a költségvetési hiány csökkenésének, mivel az döntő mértékben a nominális GDP gyors növekedésének a következménye, amelyben a magas infláció hatása is megjelenik. Az adósságkezelő részben devizakötvény-kibocsátásokkal finanszírozta a megnövekedett államadósságot, amelynek következtében 2022-ben a központi költségvetés adósságán belül a devizaarány 25,0 százalékra emelkedett az egy évvel korábbi 20,6 százalékos szintről.”

bb/2. A Tanács ugyanezen ülésén – külön napirendként – a Magyarország **2023. évi központi költségvetéséről szóló 2022. évi XXV. törvény módosítására irányuló T/2667. számú törvényjavaslat államadósság-szabálynak való megfelelését vizsgálta és adta meg előzetes hozzájárulását a 3/2023.03.30. számú határozatában a zárószavazáshoz** (ennek előzménye a ba) alpontban jelzett 1/2023.01.12. szám alatti KT Vélemény).

A Tanács a Véleményében megállapította, hogy „az államadósság-mutató az egységes javaslat szerint a 2022. év végi 73,5 százalékról 2023 végére 69,7 százalékra mérséklődik.” Egyúttal rögzítette, hogy „az adósság-mutató kitűzött csökkenése összhangban van a törvényjavaslat feltételül használt makrogazdasági pályával, és a kijelölt költségvetési folyamatokkal.” Ennek alapján úgy ítélte meg, hogy „a Magyarország 2023. évi központi költségvetéséről szóló 2022. évi XXV. törvény – módosítások figyelembevételével történő – végrehajtása során a 2023. év végére várható GDP-arányos államadósság mértéke megfelel az Alaptörvény 36. cikk (5) bekezdésében foglalt csökkenő követelménynek. A 3,8 százalékpontos tervezett csökkentés azt jelenti, hogy az államadósság-szabály akkor is teljesül, ha a makrogazdasági feltételek a kormányzati prognózisban foglaltaknál lényegesen kedvezőtlenebbül alakulnak.”

A KT rögzítette, hogy az „államadósság-mutató mértéke a Stabilitási törvény rendelkezései szerint lett megállapítva, és az Alaptörvény 36. cikk (5) bekezdésének követelménye is teljesül”, ezért a Tanács megadta az Alaptörvény 44. cikk (3) bekezdése szerinti előzetes hozzájárulását a T/2667/85. számú egységes javaslat zárószavazásához.

A Tanács továbbra is szorgalmazta „a 3 százalékos hiány mielőbbi elérését, amennyiben azt a gazdasági körülmények megengedik.” Ezért üdvözölte „azt a törvényjavaslatban szereplő rendelkezést, hogy amennyiben 2023-ban a GDP reálértéke 1,5 százalék felett nő, akkor az így keletkező, a nyugdíjprémium tervezetten felüli összegével csökkentett többletbevételt a hiány mérséklésére kell fordítani.”

bc) A Tanács a **2023. május 23-i ülésén a Magyarország 2024. évi központi költségvetéséről szóló törvényjavaslat tervezetéről kialakított 4/2023.05.23. számú Véleményében megállapította, hogy** „a költségvetési törvényjavaslat tervezete 2024-re nézve az ismert hazai és nemzetközi előrejelzések átlagánál

magasabb, 4,0 százalékos gazdasági növekedéssel számol, amelyhez a háztartások fogyasztásának bővülése, a bruttó állóeszköz-felhalmozás újbóli dinamikus emelkedése és az exportnak az importot meghaladó növekedési üteme egyaránt hozzájárul.” Ezen túl jelezte, hogy „megítélése szerint a külső és belső feltételek kedvező alakulása esetén a kormányzati prognózis szerinti gazdasági növekedés megvalósulhat, de azt számos kockázat övezi.” A KT a Véleményében ezek között kiemelte Oroszország Ukrajna elleni agresszióját és az arra adott válaszokat (szankciók), amelyek 2024-ben is negatívan érintik a magyar gazdaságot, Európa energiabiztonsági problémáit, valamint az Európai Uniótól hazánkban járó források folyósításával kapcsolatos tárgyalások elhúzódását

A Tanács már korábban is szükségesnek tartotta, hogy „a magyar gazdaság és a költségvetés egyensúlyának megteremtése érdekében a kormányzati szektor hiánya a GDP 3 százaléka alá csökkenjen.” A KT véleményében megállapította, hogy a „költségvetési törvényjavaslat tervezete ennek megfelel: 2024-ben a kormányzati szektor eredményszemléletű (ESA) hiánya – 2023-hoz képest 1,0 százalékponttal – 2,9 százalékra, a maastrichti kritérium alá csökken, míg az államháztartás központi alrendszerének pénzforgalmi hiánya – 1,5 százalékponttal – 2,9 százalékra mérséklődik.” Egyben rámutatott arra is, hogy [...] „e célok megvalósulását is kockázatok övezik. Az egyik, hogy a várt gazdasági növekedés nem valósul meg, ami mérsékelné a költségvetés bevételeit. A bevételek 2024. évi teljesülése tekintetében kockázatot hordoz egyes – elsősorban a fogyasztáshoz kapcsolódó – bevételek 2023. évi várható alul teljesülése, amely ezen előirányzatok bázisát rontja.” Továbbá a Tanács „komoly kockázatot lát abban, hogy a költségvetési szervek dologi előirányzatai – az energiakompensáció figyelembevételével is – jelentősen elmaradnak a 2022-ben megvalósult és 2023-ban, valamint 2024-re várható áremelkedések mértékétől.” Ráirányította a figyelmet arra, hogy „több, nem a Kormány irányítása alá tartozó intézmény költségvetési fejezetének az egyéb működési előirányzata a 2023. évi előirányzathoz képest 10 százalékot elérő mértékben csökken, ami reálértékben igen jelentős visszaesést okoz ezen intézményeknél.” A KT úgy látta, hogy „célzott takarékosági és feladat racionalizáló intézkedések nélkül – fennáll annak a veszélye, hogy a költségvetési szervek működőképességének megőrzése a 2024. év folyamán nagymértékű, nem tervezett kiadásokat tesz majd szükségessé. Mindezek a Tanács megítélése szerint működési, szolgáltatás minőségi kockázatokkal is járnak, amelyek mérséklésére a költségvetést érintően is fel kell készülni.”

A Tanács a Véleményében üdvözölte, hogy „az Alaptörvény előírásával összhangban az államadósság-mutató csökkenő trendje folytatódik, és annak mértéke a költségvetési törvényjavaslat tervezete szerint a 2023. év végi 69,7 százalékról 2024 végére 66,7 százalékra mérséklődik. A Tanács a tervezett 3 százalékpontos csökkenésre tekintettel az államadósság-mutató mérséklését – az ismertetett makrogazdasági és költségvetési kockázatok ellenére – teljesíthetőnek tartotta” s ennek alapján megállapította, hogy „a 2024. évi költségvetési

törvényjavaslat tervezete megfelel az Alaptörvényben előírt államadósság-szabálynak és a Stab. tv. 4. § (2a) bekezdése rendelkezésének”.

A Tanács kifogásolta, hogy a „törvényjavaslat tervezete nem tartalmazza a Magyar Nemzeti Bank várhatóan szükséges veszteségtérítését, így nincs összhangban a Magyar Nemzeti Bankról szóló 2013. évi CXXXIX. törvény 166.§ (3) bekezdésével, amely arról rendelkezik, hogy „amennyiben a tárgyév végére vonatkozóan a saját tőke összege a jegyzett tőke alá csökken, a különbözetet a központi költségvetés 5 éven belül, évente egyenlő részletben (...) közvetlenül az eredménytartalék javára megtéríti.” Miután a jegybank eredményét a koronavírus-válság kezelése során végrehajtott gazdaságösztönzés, majd az infláció leszorítása érdekében szükségessé váló kamatemelések összességében nagymértékben negatívan érintették, ezért a „Tanács szükségesnek tartja, hogy a törvényjavaslat vegye figyelembe ezt a várható törvényi kötelezettséget is úgy, hogy a kitűzött hiánycél és az adósságszabály továbbra is teljesüljön.”

Végül a Tanács szükségesnek tartotta felhívni a figyelmet „a költségvetési tervezés makrogazdasági feltételeinek jelenlegi előreláthatósági korlátjaira, amelyek következtében a 2024. évi – a magyar gazdaságot körülvevő – külső folyamatok előre jelezhetőségét nagy bizonytalanságok terhelik.” A KT hangsúlyozta, hogy az „ezzel járó kockázatok újra-tervezést tehetnek szükségessé, ami korlátozza, hogy a költségvetés betöltse gazdasági irányítói szerepét.”

bd) A KT a 2023. július 6-i ülésén a Magyarország 2024. évi központi költségvetéséről szóló T/4181/471. számú egységes költségvetési törvényjavaslat államadósság-szabálynak való megfelelését vizsgálta és adta előzetes hozzájárulását (az 5/2023.07.06. számú határozatában) a záró szavazáshoz (ennek előzménye a bc) pontban jelzett 4/2023.05.23. szám alatti KT Vélemény).

A Tanács úgy határozott, hogy „a 2024. december 31-re tervezett államadósság-mutatónak a Magyarország 2024. évi központi költségvetéséről szóló T/4181/471. számú egységes költségvetési törvényjavaslat 3. § (1) bekezdésében tervezett mértéke [...] a Stabilitási törvény rendelkezései szerint lett meghatározva, összhangban a törvényjavaslat alapját képező makrogazdasági és államháztartási folyamatokkal. Miután a 2024. év végére számított államadósság-mutató értéke a törvényjavaslatban 3 százalékponttal kisebb a 2023. év végére várt mutató értékénél, így az Alaptörvény 36. cikk (5) bekezdésének követelménye is teljesül.”

Azonban a Tanács továbbra is fenntartotta „a költségvetési törvény tervezetéhez tett észrevételei döntő részét tekintettel arra, hogy sem a gazdasági körülmények, sem a költségvetési törvény nem változott olyan mértékben, hogy a jelzett kockázatokat megszüntették volna.” Így rámutatott arra, hogy „a szokásosnál nagyobb makrogazdasági kockázatot eredményeznek az elhúzódó orosz-ukrán háború, az arra válaszul meghozott szankciók és a világpiaci energiaárak erőteljes ingadozása, amelyek a költségvetés kiadási és bevételi oldalát is érintik.” Továbbá hangsúlyozta, hogy a „2023. évi gazdasági folyamatok egyes elemei a

költségvetést megalapozó makrogazdasági pálya körül a negatív kockázatok irányába mutatnak (a vártnál alacsonyabb lakossági fogyasztás és az előre jelzettnél magasabb várható infláció), míg más tényezők az elmúlt hónapokban kedvezően alakultak (energiaárak és a fizetési mérleg alakulása)” s e „változásoknak több esetben közvetlen 2024. évi költségvetési hatása van.” A KT jelezte azt is, hogy „célzott takarékosági és feladatracionalizáló intézkedések nélkül fennáll annak a veszélye, hogy a költségvetési szervek működőképességének megőrzése a 2024. év folyamán nagymértékű, nem tervezett kiadásokat tehet szükségessé.”

A Tanács kedvezőnek értékelte, hogy a Kormány még ebben az évben kezdeményezi a Magyar Nemzeti Bankról szóló törvény módosítását, amely szerint „a jegybanki negatív tőkét elsősorban a későbbi években várható pozitív eredménnyel szükséges ellen tételezni”. (A módosítás elfogadásával a 2024. évi költségvetési törvény hatálybalépésekor már nem állna fenn a költségvetés térítési kötelezettsége.) A KT a határozatában jelezte, hogy a „költségvetés számol a 2021-2027-es európai uniós költségvetési ciklus kohéziós és helyreállítási forrásaival, így a költségvetés végrehajtásának feltétele, hogy azok a tervezett időben és összegben beérkezzenek.” A Tanács kedvezőnek értékelte, hogy „az államadósság-mutató tervezett 3 százalékpontos csökkenése számottevő tartalékot biztosít ahhoz, hogy a jelzett kockázatok alapvetően ne veszélyeztessék az államadósság-mutató mérséklését”, így a Tanács megadta hozzájárulását a T/4181/471. számú egységes költségvetési törvényjavaslat zárószavazásához.

be) A Tanács a 2023. október 3-i ülésén készített értékelést és alakította ki Véleményét Magyarország 2023. évi központi költségvetéséről szóló törvény végrehajtásának I. félévi helyzetéről és várható alakulásáról (6/2023.10.03. számú Vélemény). Véleményében – kiindulásként – megállapította, hogy „a hazai és az európai gazdasági helyzetet 2023-ban elsősorban az energiaválság utóhatásai és az elhúzódó orosz-ukrán háború befolyásolják.” Rögzítette, hogy az „év első felében 1,7 százalékkal csökkent a hazai GDP volumene az egy évvel korábbihoz képest”, hozzátéve, hogy véleménye szerint „gazdaságunk az év második felében visszatér a növekedési pályára, azonban a GDP éves változása nem fogja elérni a költségvetési törvény módosításának elfogadásakor prognosztizált mértéket.” A KT kiemelte azt is, hogy a „gazdasági növekedés megtorpanásának fő oka a belső kereslet csökkenése, és a „növekedés fenntartható újra indulásának feltétele az infláció tartós csökkentése.”

A Tanács értékelésében hangsúlyozta azt is, hogy az „év végi pénzforgalmi hiány – az eddig lezajlott és a várható folyamatok alapján, kormányzati intézkedések nélkül – magasabb lesz a tervezettnél. Az államháztartás központi alrendszerének pénzforgalmi hiányát a 2023. évi módosított költségvetési törvény 3400,2 milliárd forintban állapította meg. Az első félévi hiány – ennek 85,2 százalékát elérve – 2896,0 milliárd forint lett, majd augusztus végére elérte a 3299 milliárd forintot, ami az előirányzat 97 százaléka”. Továbbá rámutatott arra, hogy az „időarányosnál magasabb hiányhoz hozzájárult a költségvetés bevételi oldalán az áfabevétel

tervezetnél alacsonyabb teljesítése a fogyasztás-visszaesés nyomán.” Az értékelésében hangsúlyozta a KT azt is, hogy a „Magyarország számára elkülönített uniós forrásokhoz való hozzáférés korlátozása szintén a pénzforgalmi hiány növekedésének irányába hat és a tervezett programok támogatásának költségvetési megelőlegezése ellenére fokozza a gazdasági növekedés bizonytalanságát.”

Mindezek mellett a Tanács megállapította, hogy „az államadósság GDP-arányos mértéke a 2022. év végi 73,9 százalékról az I. félév végére 75,0 százalékra emelkedett a magas pénzforgalmi hiány következtében. [...] Az év első felére koncentrált pénzforgalmi hiány az eredményszemléletű deficitet is jelentősen megemelte. 2023 I. félévében a KSH adatai szerint az ESA deficit a féléves GDP 6,3 százalékát tette ki”. A Tanács tudomásul vette, hogy „2023. október 3-án a Pénzügyminisztérium közleménye szerint a Kormány a GDP 5,2 százalékára emelte a 2023. évi ESA szemléletű hiánycélját”, hozzátéve, hogy „a megemelt hiánycél [...] tükrözi a gazdasági és költségvetési folyamatokat” Ezen túl a „KT az új hiánycél mellett is szükségesnek látja a kiadások szoros kontrollját”.

A Tanács értékelése szerint „az államadósság-mutató az előre jelzettnél alacsonyabb GDP volumennövekedés és a megemelt hiánycél ellenére is az év végére az adósságszabálynak megfelelően mérséklődhet a nominális GDP jelentős növekedése következtében”. Végül a KT felhívta a figyelmet arra, hogy a „költségvetés egyensúlyának tartós javítása [...] a jövőben intézkedéseket tesz szükségessé”.

bf) A KT a hetedik ülésén (2023. december 23-án) a Magyar Nemzeti Bank megfelelő tőkeellátottsága érdekében 2024-ben felmerülő, a központi költségvetés terhére történő térítésnyújtás szükségességéről alakította ki a 7/2023.12.23. számú Véleményét. A Tanács ebben megállapította, hogy „az MNB tv. december végétől hatályos 166. § (3) bekezdése szerinti feltétel, miszerint a Magyar Nemzeti Bank saját tőkéje „hosszabb ideig a jegyzett tőke szintje alatt van” 2024-ben nem áll fenn, ezért a központi költségvetésnek 2024-ben nem keletkezik térítési kötelezettsége.”

2. A Tanács elnöke és Titkársága – feladatköréhez kapcsolódóan – több alkalommal kért és kapott **kiegészítő információkat** a kormányzati szervektől, elsősorban a Pénzügyminisztériumtól. Figyelemmel kíserte az államháztartás mutatóinak alakulását, továbbá kiadásait és bevételeit érintő jogszabályi változásokat. A Költségvetési Tanács folyamatosan tájékozódott a bevételi és kiadási folyamatokról.
3. A **KT határozatai** (az indokolással) – a követett gyakorlatnak megfelelően – megjelentek a **KT honlapján**. Ezek és a Tanács egyéb dokumentumai, angol nyelvű fordításai, valamint a kutatási anyagok iránt 2023-ban is nagy volt az érdeklődés. A megelőző hat évben – 2018-2023 között – a **letöltések száma** összesen 104 451 volt,

amelyből a kutatási anyagokra irányult a letöltések több mint 70 százaléka. Az átlagos adatokat figyelembe véve feltételezhető, hogy a 2023. év egészében a KT határozatait (az indokolásokkal) nagyjából kétezer alkalommal, míg a kutatási anyagokat nagyjából nyolcszáz alkalommal töltötték le

A szakmai közvélemény érdeklődését évek óta fokozzák a Tanács tevékenysége (Véleménye) iránt a háttérkutatások eredményeit bemutató, a Magyar Közgazdasági Társaság és a Költségvetési Tanács közös hagyományos **konferenciák**. A kutatások eredményeit összefoglaló, online és nyomtatott formában, magyarul és angolul első alkalommal a 2020. év végén – ugyancsak az MKT-KT együttműködésében – kiadott **tanulmánykötet** hatása érzékelhető volt. Ezen sikeren alapulva a 2023. évben is folytatódott a konferencia gyakorlata mellett a dokumentumkötet kiadása (lásd még a beszámoló 7. pontját).

A KT munkáját érintő **sajtókapcsolatok** az ügyrend szerint az elnök felelősségi körébe tartoznak. A KT titkársága – bár külön sajtófigyelést nem végez – tájékozódik a média-megjelenésekről. A rendelkezésre álló adatok szerint az írott és elektronikus sajtó érdeklődése elsősorban a 2024. évi központi költségvetési törvényjavaslat tervezetének véleményezésekor, valamint a törvényjavaslat országgyűlési tárgyalása kezdetén elmondott elnöki expozé után készített helyszíni és a stúdiókból közvetített riportok formájában, a média több csatornáján (a Kossuth Rádióban a „Jó reggelt Magyarország”, az „Ütköző” című és más vitaműsorokban, az MTV1, a Hír TV, az InfoRádió, a Karc FM hullámhosszán) jutott érvényre. A KT tevékenységéről megjelent tudósításokat, a költségvetéshez kapcsolódva az interjúk jelentős részét – gyakorlatilag mindegyikét – hírré is formálták a rádió és a tv csatornák.

A **média-megjelenések** száma – az érdeklődésnek köszönhetően, az elmúlt évek átlagának megfelelően – 2023-ban (is) 100 körüli volt. A Tanács elnöke a világgazdasági és a geopolitikai változások, benne elsősorban az orosz-ukrán háború nyomán felerősödő nyersanyag- és energiaválság stb. hatásaihoz kapcsolódóan több megszólalásában értékelte a 2023. évi makrogazdasági és államháztartási folyamatokat, az államadósság, valamint az államháztartás hiánya évközi és várható alakulását.

A Tanács munkája iránti érdeklődést jelzi az is, hogy a testület elnökét gyakran kérték fel – nemcsak a KT döntéseihez közvetlenül kapcsolódó, hanem az államháztartás bevételeit és kiadásait, nemkülönben a közszolgáltatásokat, benne az egészségügy területét különböző módon érintő – **előadások** megtartására. A Tanács elnöke – egyetemi tanári mivoltától és a Magyar Közgazdasági Társaság örökös elnöki funkciójától sem elválaszthatóan – számos előadást tartott több egyetemen (Budapesti Corvinus Egyetemen, a Nemzeti Közszolgálati Egyetemen, a szegedi, a soproni, a kecskeméti, a debreceni egyetemen /utóbbi kihelyezett tagozatain is/), és különböző szakmai fórumokon. Az előadások ábraanyaga, alkalmanként magyar és angol nyelvű szövege a KT honlapja mellett a különböző internetes portálokra is felkerült.

Írásai megjelentek a KT feladat- és hatásköréhez is kapcsolódóan nyomtatott és online sajtótermékekben (Figyelő, Index, Világgazdaság, Portfolio.hu, Medicina, Azület,

Növekedés.hu stb.) ugyanúgy, mint megyei, helyi lapokban. A gazdasághoz, a költségvetéshez kapcsolódó témák, kérdések esetében gyakran **idéznek, hivatkoznak** különböző hírfelületek a KT dokumentumait, elnökének a megnyilatkozásait. 2023-ban nem változott a **levélbeli, telefoni megkeresések** száma, amelyekben az állampolgárok a makrogazdaságot, az államháztartást, illetve saját helyzetüket érintő kérdéseiket tették fel, s kaptak tájékoztatást a KT elnökétől.

4. A KT 2023-ban is részese volt a tovább szélesedő **nemzetközi együttműködésnek**, a kezdetektől (2013-tól) részt vesz a közös munkában. A többoldalú megbeszélések elősegítették az EU-s szándékok és szabályok közös értelmezését, a szakmai kapcsolatok kiszélesítését, erősítését.

a) Többoldalú megbeszélések

- **2023. április 13-14. között** az OECD és az Izlandi Parlament szervezett szakmai konferenciát – Reykjavíkba – a különböző parlamenti költségvetési szervezetek és a független fiskális intézmények (költségvetési tanácsok, IFI-k) számára. Ennek a 15. éves találkónak az Izlandi Parlament adott otthont, melyen az OECD szinte minden tagországa képviseltette magát – számos nemzetközi intézmény mellett. Az első napi vitaindító előadásban a résztvevők elemezték az elmúlt évek kihívásainak (többszörös válság, infláció, gyorsan változó és bizonytalan kilátások stb.) hatását a gazdaságra, továbbá értékelték a megfelelő politikai-szakmai válaszok megtalálásának nehézségeit és megosztották tapasztalataikat a hatékony költségvetési felügyelet biztosításának ilyen körülmények közötti lehetőségeiről. A második szekció fő témája az államháztartások jelentősen romló fiskális állapota volt. Egyetértettek abban, hogy az államháztartás költségvetési fenntarthatóságának helyreállítása egyre nagyobb gondot jelent. Ennek keretében megvitatták, hogy a költségvetési keretek kialakítása hogyan segítheti elő a költségvetési fenntarthatóság és a felügyeleti intézmények optimális szerepének helyreállítását. A harmadik szekció fő témája az egészségügyi kiadásokra nehezedő nyomás hatását tárgyalta a hosszú távú költségvetési fenntarthatóságra. E szekcióban egyetértés alakult ki abban, hogy a költségvetési „nyomás” megértéséhez a parlamenti költségvetési hivataloknak és a független fiskális intézményeknek jobban meg kell érteni/mélyebben elemezni az egészséggel/egészségüggyel kapcsolatos folyamatokat, tendenciákat. Ezért a szekció érintette az egészségügy hosszú távú trendjeit és azok közkiadásokra gyakorolt hatását is. A nap utolsó – negyedik szekciója – azt vizsgálta, hogy a parlamenti fiskális intézmények milyen szerepet töltenek be az éghajlatváltozás államháztartási következményei kezelésében, ugyanis a kiadásokban egyre nagyobb szerepet kap az éghajlatváltozással és környezetvédelemmel kapcsolatos célok támogatása. Az ülésen a brit intézmény konkrét példákat mutatott be a költségvetési intézkedések kibocsátási hatásainak számításán és az éghajlatváltozás hosszú távú gazdasági hatásainak becslésén keresztül.

A második nap első szekciója az OECD Best Practices for Parliaments in Budgeting irányelvekkel foglalkozott, azzal, miként lehet hatékonyan megszervezni a fiskális felügyeletet a költségvetési folyamatok minden részében (iránymutatást adnak a jogalkotási szerepvállaláshoz a teljes költségvetési ciklus során, támogatják a költségvetési folyamatban felhatalmazott és költségvetési szempontból felelős jogalkotókat). A nap második szekciója lehetőséget adott a kommunikációs gyakorlatok megosztására, hangsúlyozva, hogy a megfelelő kommunikáció kulcsfontosságú a független fiskális intézményeknek és a parlamenti költségvetési tisztségviselők munkájának hatékonyságához. Ezt indokolt figyelembe venni a szervezetfejlesztés során.

A találkozón alkalom nyílt informális véleménycserékre, megbeszélésekre. Így a KT elnöke hosszabb, szívélyes beszélgetést folytatott az osztrák, a dél-afrikai, az izlandi, a portugál, a szlovák résztvevővel, továbbá az OECD illetékes vezető munkatársával, Jón Blöndal úrral, valamint a lengyel Pénzügyminisztérium képviselőjével. **(Az úti jelentés száma: KVT/3-2/2023.)**

- **2023. június 15-16-án** az Európai Független Fiskális Intézmények Hálózata (EUIFI) hívott össze konferenciát „Az éghajlatváltozás hatása az államháztartásra és a fiskális politikára nemzeti és európai szempontból” címmel – Hágába – a Hálózat résztvevői számára. A vitaindító előadást Hans Vijlbrief (Hollandia gazdasági ügyekért felelős helyettes államtitkára) és Diederik Samsom (EU Green Dealért felelős kabinet vezetője) tartotta a zöld technológiák bevezetésében elért előrehaladást és az éghajlatvédelem támogatását kiemelve. Megvitatta a szekció, hogy a kulcsfontosságú intézmények (pl. EKB) milyen módon mérik az éghajlatváltozás költségvetésre gyakorolt hatásait, a klímapolitikai megfontolásokat. Ezt követően a második szekcióban a résztvevők áttekintést kaptak a DG REFORM technikai támogatási eszközének előrehaladásáról, jelezve, hogy a támogatási eszköz fő pillérének munkálatai várhatóan 2023 végén, vagy 2024 elején kezdődhetnek el. Végül az EU fiskális szabályrendszerének felülvizsgálatára alakult ad hoc munkacsoport ismertette az elért eredményeket, amelyek bizalmas jelzéssel segítségül szolgálhatnak az IFI-k és a gazdasági kormányzások kapcsolata felülvizsgálatáról szóló tárgyalások során az érdekelt felek közötti megbeszélésekhez. A harmadik szekció a Hálózat kereteiről szóló szekció volt, amelynek első témája a Hálózat szerződésének megújítása a következő két évre (2024-2025) a Centre for European Policy Studies intézettel. A tagok előzetesen megkapták a szerződés tervezetét azzal, hogy erősítsék meg intézményük hivatalos elnevezését és elnökük személyét, jelezve, hogy a szerződés maga változatlan formában biztosítja a Titkárság működését, továbbá az egyes IFI-tagok éves hozzájárulása csak a belga fizetésindexálásnak megfelelően emelkedik. A belső szabályozások kapcsán felmerült a Hálózat belső irányítása frissítésének igénye, ezért megállapodás jött létre abban, hogy a jelenlegi belső szabályozási dokumentumokat frissítsék. Megállapodtak, hogy a vezetés és a Titkárság a módosításokat tartalmazó tervezetet szeptemberig megküldi a tagoknak. E szekcióban jelezték, hogy a Hálózathoz a skót IFI és a 6 nyugat-balkáni országtól érkezett megfigyelői státusz iránti kérelem, továbbá egyetértettek abban, hogy

ennek tartalma pontosítandó, ezért a vezetőség és a Titkárság a nyári szünet után kíván visszatérni a „megfigyelői” státusz feltételeinek tisztázására. A negyedik szekció az EU fiskális szabályrendszerének felülvizsgálatával foglalkozott, ennek során a Titkárság rámutatott, hogy a Bizottság első technikai szemináriuma a Gazdasági és fiskális kormányzás jogalkotási (Economic Governance Review) javaslatairól nem volt elegendő a tagok technikai kérdéseinek megválaszolásához. Ezért a Hálózat vezetése és a Titkárság egy 10 tagú kis technikai munkacsoportot hozott létre. Ennek a munkacsoportnak az a célja, hogy folyamatos megbeszéléseket tegyen lehetővé a Bizottsággal, amelyeknél hasznos lehet az IFI-k szempontjainak megjelenítése. **(Az úti jelentés száma: KVT/21-2/2023.)**

- **2023. szeptember 5-7-én** a Georgiai Parlament és az OECD szervezett szakmai konferenciát – Tbiliszibe – a közép-kelet-európai és dél-kelet-európai országok független költségvetési intézményei számára. A rendezvény elsődleges célja volt az európai és az OECD országok gyakorlati tapasztalatainak megismertetése a konferencia résztvevőivel. A rendezvény nyitányaként az OECD amerikai képviselője köszöntötte a megjelenteket, majd a georgiai Parlament elnöke indította útjára a konferencia munkáját, rövid nyitó beszédében kiemelve a kommunikáció fontosságát, majd az EU intézményrendszereitől „átvehető” előnyöket. Az első napi első szekcióban az OECD képviselője a szervezet független költségvetési intézményekre vonatkozó alapelveit bontotta ki, bemutatva, hogy ezek határozzák meg a kulcsfontosságú intézményi gyakorlatokat és megállapodásokat, amelyek elősegítik a hatékony költségvetési felügyeletet. Ezután a résztvevő országok képviselői mutatták be a gyakorlatba már átültetett elveket és a további lehetőségeket. A második szekció azt vizsgálta, hogy a költségvetési tanácsok és a parlamenti érdekelt felek miként segíthetnek a jó kapcsolatok kiépítésében, hogyan biztosíthatják az erős költségvetési felügyeletet támogató koherens környezetet. Rámutattak az elhangzottak arra, hogy igen fontos a költségvetési tanácsok és a parlamenti költségvetési tisztviselők közötti hatékony működés minősége. A harmadik szekcióban a parlamenti költségvetési felügyelet legjobb gyakorlatait vizsgálták a résztvevők, a szekció során előadó országok betekintést nyújtottak abba, hogy országuk parlamenti költségvetési-felügyeleti gyakorlata mennyiben felel meg az OECD legjobb gyakorlatainak és milyen kihívásokkal nézhetnek szembe.

A második nap első szekciója az EU-tagországok költségvetési kereteinek reformtörekvéseit ismertette az államadósság fenntarthatóságának erősítésére fókuszálva. A második szekció azt elemezte, hogyan lehet legjobban kommunikálni a kulcsfontosságú üzeneteket a hosszú távú költségvetési fenntarthatósággal kapcsolatban, elősegítve a szükséges reformokat. Megállapították azt is, hogy az államháztartás fenntarthatóságának helyreállítása egyre nagyobb kihívást jelent. **(Az úti jelentés száma: KVT/31-2/2023.)**

- **2023. november 10-12** között a KT elnöke – a Trilateral Commission magyar csoportjának tagjaként – részt vett a szervezet Európai szekciójának Prágában tartott ülésén. A szokásos köszöntők és a cseh miniszterelnök, Petr Fiala üzenete után, az első

panelban a fiatal generációk törekvéseiről, cselekvési attitűdjeiről folytattak vitát a résztvevők Zdenek Toma (volt cseh nemzeti bankelnök) moderálásával. A második panelban az „Ukrán háború és az európai erőpozíció alakulása” címmel Rolf Nikkel (a Német Külkapcsolatok Tanácsának elnöke) tartott megbeszélést, amelyben részt vett Mark Brezinski (az USA varsói nagykövete), Christofen Denk (az Európai Beruházási Bank igazgatója) és Alexandra de Hoop Scheffer (az USA Marschall Found németországi első alelnöke). Rendkívül óvatos és diplomatikus volt a konfliktus lezárása gazdaságpolitikai alternatíváinak megvitatása. Lényegében az elhangzottak azt erősítették, hogy a háború elhúzódik, az eddigi támogató hozzáállás a fáradás jeleit mutatja. Ezt követően a konferencia tematikus beszélgetésekkel folytatódott, amelyben az első téma az „Egy másik háború a Közel-Keleten, s ennek hatása a világra” címmel, amely a Hamasz terrorakcióit és következményeit taglalta. Jacob. A. Frenkellel (az izraeli Bank korábbi elnökével) V. Dlouhy (korábbi cseh ipari és kereskedelmi miniszter) beszélgetett, amely után feszült hangú hozzászólások, kérdések is elhangzottak. Ezekből kitűnt, hogy Európa nyugati fele a migráció fogja. Izrael korábbi jegybanki vezetője az egyoldalú kérdésekre higgadtan adott választ és képet az izraeli belpolitikával, a demokrácia-felfogással, a kormányzást érintő csomópontjairól, azonban a Hamasz terrorakció és a válaszcsepás következményeinek, távlati politikai kimenetelének alternatíváit elkerülte.

Az újabb beszélgetés „A megfizethető európai energiabiztonság” címmel folytatódott, amely a fokozatosan kiegyensúlyozottá váló helyzetet, az ismert trendeket mutatta be Jozef Sikela (cseh ipari és kereskedelmi miniszter) és Jan Ruzicka (cseh nemzetközi befektetési csoport külső szakértője). A harmadik és negyedik panel a „digitális jövő” problémáival foglalkozott, körül járva azt, hogy a globális, ma még eltérő digitális szabályok érvényesülhetnek, és figyelmeztetve arra, hogy ennek következményeivel számolni kell. A záró panel „Politikai vezetést” változó világrend számára, amihez a bevezető gondlatsort Carl Bildt (svéd ex-miniszterelnök) és a Mérsékelt Párt elnöke adta „Ébresztő Európa” címmel. Az ezt követő pódiumbeszélgetés moderátora Sylvie Kauffmann, a Le Monde újságírója, résztvevői Boruth Pahor (korábbi miniszterelnök) és Jeans Palm (a CDU helyettes elnöke) volt. A beszélgetés árnyalt és kritikus képet rajzolt azokról a cselekvési korlátokról, amelyek az európai lehetőségeket terhelik. Az érdekes és sokszínű, árnyaló beszélgetések hangulata azonban nem az ébredést, hanem a tehetetlenség, a sodródásba való beletörődés érzetét fejezte ki. Ezt erősítették a zárószekciók szakértői, tanácsadói prezentációk, amelyek a jövő kockázatait és kevésbé a lehetőségeit vették számba (migráció, egészségügy, szociális ellátás).

- Ezekén túl a különböző **parlamentari költségvetési szervezetek és független fiskális intézmények (IFI-k) a Hálózat** feladatkörébe tartozó aktuális kérdések (munkaprogram, vizsgálati jelentések, aktuális feladatok stb.) egyeztetése/megvitatása érdekében online és plenáris keretben – többnyire Brüsszelben – tartottak jelentős számú konferenciát.

b) Kétoldalú megbeszélések

- **2023. február 14-én a Moody's Investors Service** képviselőit (Dr Heiko Peters, Dr Hornung Dietmar) fogadta székhelyén a Költségvetési Tanács elnöke. A megbeszélés indításként – a 2022-es évet értékelve – a hitelminősítő képviselői tájékoztatást kaptak arról, hogy az előző évi GDP-növekedés a KSH számításai szerint 4,6 százalék volt, de az év utolsó negyedében már egyértelműen csökkent a gazdaság teljesítménye, amely ez év I. felében tovább folytatódik, a várakozások szerinti „felpattanás” az év II. felétől lehet reális. A globális tényezők (energiaár, szankciós politika, orosz-ukrán háború stb.) hatásai mellett aszály sújtotta a mezőgazdaságot, az építőipar teljesítménye visszaesett, viszont a beruházási ráta továbbra is magas. Reméli, hogy az elkezdett beruházások „beérnek”, de a kedvezőtlen folyamatok hatására „kisebb számokkal” kell kalkulálni. Emellett megjegyezte, erősen reméli, hogy nem lesz EU-s forrásvesztés. Értékelésében kitért arra is, hogy a Kormány által vállalt szociális programok (gyermekvállalás támogatása, nyugdíj, egyéb szociális ellátás) menedzselhetők az éves költségvetésből. Kérdésekre válaszolva jelezte, hogy a Kormány az egyensúlyt tartani szándékozik, ennek érdekében a beruházások egy részét visszafogják, továbbá – véleménye szerint – az ár-sapkák is kivezetésre kerülhetnek az év folyamán (II. félévben). Elmondta, hogy az infláció magas szintjének kialakulásában a fő tényezők mellett jelen van az aszály, a szankciós politika, a túlfuttatott beruházások hatása is. Úgy vélte, hogy a 2023. évi költségvetési törvény módosítása március végén meg fog történni. Visszatérve az EU-s forrásokra, kifejtette, hogy pragmatikus megoldásra van szükség, véleménye szerint a vitás kérdések nem húzhatók politikai okokkal a végtelenségig, a Kormány eddig is, mindig korrekt válaszokat adott és ad az uniós kérdésekre. A középtávú kilátásokra áttérve elmondta a KT elnöke, hogy az érdemi gazdasági növekedés 2024-2025-ben tér/térhet vissza, továbbá a fenntarthatóság nincs veszélyben. Mindent egybe vetve nehéz évre számít, stabilizálni kell a gazdaság minden szintjén.
- **2023. augusztus 15-én a Moody's Investors Service** nemzetközi hitelminősítő képviselőivel (Dietmar Hornung, Heiko Peters és Marco Santaniello) tartott online konzultációt a KT elnöke. Ennek indításként áttekintést adott a gazdasági növekedés I. félévi alakulásáról és az éves várható kilátásokról. Elmondta, hogy az utóbbi háromnegyedéves időszakban negyedévről negyedévre tovább csökkent a gazdaság teljesítménye, a rendelkezésre álló számítások szerint az éves GDP -0,5 és 0,5 százalék között várható. A tervezettnél (1,5 százalék) kisebb bővülés mellett a magas infláció hatott/hat kedvezőtlenül a bevételekre, kimondottan az áfa és a jövedéki adóbevételekre. Kitért arra is, hogy a központi költségvetés I. félévi hiánya 2896 ezer milliárd forint volt, amely az éves előirányzat 85 százalékát jelenti. Ennek oka főként a vagyoni kiadások, a távhőszolgáltatók és a lakossági villamosenergia, valamint a földgáz egyetemes szolgáltatók kompenzációja. Azonban e kifizetések összhangban voltak/vannak a módosított költségvetési törvényben előirányzott összegekkel. Megjegyezte, hogy az időarányos hiányt meghaladó teljesítésben szerepe van a 13. havi nyugdíjkifizetésnek is.

Áttérve a 2024-es évre elmondta, hogy a jövő évi költségvetési törvény – építve a 2023-asra, mint bázisra – 4 százalékos GDP-bővüléssel, 6 százalékos inflációval, 2,9 százalékos hiánycéllal, az államadósság 66,7 százalékra mérséklődésével számol. Azonban a jelenlegi számítások szerint ezen várakozásokra veszélyt jelent a háborús helyzet, egyéb geopolitikai elmozdulások, az energiaárak alakulásának kiszámíthatatlansága. Áttérve az EU-s forrásokhoz jutás esélyére, elmondta, hogy ismeretei szerint a tárgyalások jól haladnak, igaz újabb válaszokat várva és újabb feltételeket támasztva. Reményét fejezte ki, hogy az uniós fejlesztési forrásokat (kohéziós és RRF) előbb-utóbb, de inkább előbb megkapja az ország, mert több ágazatban (oktatás, egészségügy) segíthetné elő a fennálló aránytalanságok oldását. A konzultáción hangsúlyt kapott az un. támogatási intézkedések (ár-sapka stb.) kivezetésének ügye is. Ennek kapcsán az elnök elmondta, hogy a realitások nem szólnak az azonnali és egy lépésben történő megoldás mellett, ugyanis a kivezetés nagyban függ/függhet az energia világpiaci árának csökkenésétől, a hazai termelés fellendülésétől/erősödésétől, a tervezett/elindított fejlesztések realizálásától, de leginkább a geopolitikai helyzet alakulásától. Hozzátette, az EU Bizottsága 2023 folyamán javaslatot tett a tagállamok költségvetési keretrendszerére vonatkozó szabályok módosítására a költségvetési tervezés középtávú orientációjának fokozása érdekében.

- **2023. november 22-én a Fitch Ratings** nemzetközi hitelminősítő képviselőivel (Malgorzata Krzwicka elemző és Paul Gamble igazgató) tárgyalt a KT elnöke a 2023. és a 2024. évi makrogazdasági/államháztartási folyamatok várható alakulásáról. A megbeszélés indításként a Tanács elnöke tájékoztatta a hitelminősítő képviselőit, hogy a 2023-as év a költségvetési törvény módosításával „indult”, amely az eredetinel frissebb paraméterekre épült (1,5 százalékos gazdasági növekedés, 3,9 százalékos hiánycél elérése). A körülmények ehhez képest nagyon megváltoztak, ezért a magas infláció, a fogyasztás visszaesése (beruházások visszafogása) következtében negyedévről negyedévre csökkent a GDP-teljesítmény. Külön kiemelte e folyamatban a fogyasztást terhelő adóbevételek (áfa, jövedéki adók) visszaesésének mértékét és azt, hogy félévkor már negyedik negyedév óta recesszióban volt a gazdaság, s mindezek következtében folyamatosan nőtt az államadósság. Ezt követően a makrogazdasági/költségvetési folyamatok alakulását jól reprezentáló táblát nyújtott át a hitelminősítő képviselői részére, amely az adott állapotot és a kockázati tényezőket is szemléltette. A KT elnöke elmondta azt is, hogy az éves költségvetési törvény végrehajtásának féléves értékelése megtörtént. Ehhez kapcsolódóan tájékoztatást adott arról, hogy a Tanács a követett gyakorlatában értékelése megalapozásához, a testület álláspontjának körültekintő, sokoldalú alátámasztásához kezdetektől szakértői elemzéseket/kutatásokat is igénybe vesz. A résztvevők figyelmébe ajánlotta, hogy ezek az elemző anyagok elérhetőek lesznek frissítve decemberben a világhálón. Végül szót ejtett arról, hogy az ismert/bemutatott nehézségek ellenére a költségvetési folyamatok menedzselhetők, s az eddigiek alapján úgy látja, hogy a 0 százalék, vagy az akörüli növekedési várakozás a reális, míg röviden áttérve a következő év (2024) költségvetésére, 4 százalék körüli bővülésre lát esélyt.

Ezt követően, a 2024. évi költségvetési hiánycél (2,9 százalék) teljesíthetőségét érintő kérdésre válaszolva a KT elnöke kifejtette, hogy ma a Stabilitási Pactum a költségvetési hiány 3 százalék alatt tartását kívánja meg, de e kritériumnak a teljesítésével – mellettünk – sok más európai ország küzd régóta. Véleménye szerint a Pactum előírásának felülvizsgálata indokolt lehet, figyelemmel az utóbbi évek történéseire. Arra a kérdésre, hogy „elégedett-e az őszi EDP-jelentésben a 2023. évre 5,2 százalékra jelzett/emelt költségvetési hiánycéllal”, válaszában kifejtette, hogy az államháztartás folyamatai arra utalnak, hogy a deficit valamivel még ennél is kicsivel (néhány tizeddel) magasabb lehet. Ehhez megismételte, hogy az adóbevételek sem alakultak az idén kedvezően. Ugyanakkor értékelhető fejlemény, hogy az elmúlt években igen nagy mértékű adó kifizetés történt hazánkban, így ma az Unióban a „leginkább kifizetett” adórendszer a miénk.

- **2023. december 5-én** az IMF delegációjával (Anke Weber delegáció-vezető, Atticus Frederick Weller, Xuege Zhang, Christopher Jackson és Augustus J. Pantón – valamennyien vezető közgazdászok) tárgyalt a KT elnöke az idei év makrogazdasági és költségvetési folyamatainak alakulásáról, a teljesítés kockázatairól, valamint a 2024-es év kilátásairól, a teljesítés meghatározó faktorairól. Bevezetőjében bemutatta (és átadta a delegáció tagjainak) a KT azon kiadványát, amely összefoglalja azokat a szakmai munkákat, amelyek a Költségvetési Tanács véleménye kialakításához sokoldalú támogatást nyújtottak. Külön hangsúlyozta a KT-nak a költségvetési tervezésben betöltött szerepét. Majd áttérve a '23-as évi folyamatok alakulására kiemelte, abból kell kiindulni, hogy a jövő év kilátásai nem vonatkoztathatók el a „mától”. Ehhez hozzátette azt is, hogy az államadósság-mutató a tervek szerint várhatóan 70 százalékra süllyed, az infláció pedig 6-8 százalék közé „eshet” az év végére (az éves infláció még magas lesz). A gazdasági növekedés a tervezettnél kisebb, 0 és – 0,5 százalék közötti lehet figyelemmel arra is, hogy az év első felében recesszió volt, azonban a III. negyedév teljesítése azt jelzi, hogy a gazdaság kikapaszzkodott a recesszióból. A továbbiakban áttérve a 2024. évre kiemelte, hogy a költségvetési törvény 4 százalékos növekedésre épített, ami várakozása szerint elérhető, de a jelenlegi gazdasági körülmények figyelembevételével kisebb is lehet. A legfontosabb makrogazdasági mutatók várható alakulásának érzékeltetésére egy optimista és egy pesszimista kitekintést bocsátott a delegáció tagjainak rendelkezésére. Ehhez hozzáfűzte, hogy minden körülmény ellenére az ország működése finanszírozható, remélhetőleg nem terjed tovább az orosz-ukrán háború, és lesz valós megegyezés az EU-val, de vannak kiszámíthatatlan faktorok (pl. energiaárak alakulása, ahol kedvező az elmúlt időben a benzin-ár csökkenése stb.). Viszont pozitív, hogy a Rezsivédelmi Alap megtakarított, kevesebb forrást használtak fel, továbbá a külkereskedelmi hiány megszűnt, ugyanakkor fájó pont, hogy az adóbevételek alulmúlták a számításokat (a realizált adóbevétel mintegy 2000 milliárd forinttal elmarad az előirányzattól). Kiemelte azt is, hogy jövő évben a nyugdíjak 6 százalékkal emelkednek, a kormányzati vásárlásokat konverzióval, tőkebevonással oldják meg, a feszültség forrása, hogy a beruházási ráta továbbra is magas. Értékelésében kitért arra is, hogy nem lehet minden nem várható körülményre felkészülni. Ugyan a Kormány ambiciózus bizonyos fejlesztési kérdésekben, példaként

a covid-időszakot említve, amikor a „kanyarban előzés elvét” követve gyors volt a kilábalás, hozzátéve, hogy ez csak akkor működik, ha „nem jön szembe semmi”.

Kérdésekre áttérve elsőként rámutatott, hogy jövőre a bérek növekedése és az infláció lassulása segít(het)i a növekedést, továbbá kedvező, hogy idén az import csökkenése is javított a külkereskedelmi egyensúlyon, egyes beruházások (pl. az autóiipari) a nehézségek ellenére is támogatják a bővülést. Másfelől figyelembe kell venni: a foglalkoztatási aránytalanságokat oldja, hogy jelentősebb beruházások az ország keleti felébe kerülnek (korábban a nyugati országrészben valósult meg a beruházások többsége), így ennek keretében új programok indulhatnak Debrecen, Szeged, Kecskemét és Békéscsaba térségében. Ez sok akadályozó tényező ellenére is tudatos fejlesztési program a Kormány részéről. Ezt követően a költségvetést övező veszélyeket érintő kérdésre válaszolva kifejtette, hogy jelenleg e területen a kockázatok négy csoportba sorolhatók: egyfelől az energiaárakra hatóak és a szankciós politika merevsége, másfelől a fogyasztás alakulása és az EU-s források „állása”. Véleménye szerint lényegében mind a négy tényező akarunkon kívüli. Az idej kedvező tendenciák ellenére is kérdéses a turisztika hozzájárulása a növekedéshez. Az első hazai költségvetési tanács (Kopits-féle változat) és a jelenlegi konstrukciót érintő kérdésre válaszolva elmondta, hogy színes a világban követett gyakorlat. A Kopits-változatnak 40 fős elemző apparátusa volt, míg a mostani kislétszámú stáb szervező funkcióval rendelkezik, véleménye kialakításában épít az ÁSZ és az MNB megállapításaira. Ebbe a folyamatba implementált – a különböző oldalak közötti egyensúly tartásával – az elismert külső szakértők, kutatók munkája is. Természetesen voltak/vannak saját elemző apparátussal rendelkező fiskális intézmények. Található olyan modell is (pl. a francia, szlovák, holland), amelynél az elemző munka a nemzeti bankhoz van telepítve. A magyarországi KT háttérmunkáját 6 fő végzi, a KT vélemények előkészítésekor támaszkodva az említett professzionális bázisra. A „KT megállíthatja-e a költségvetés elfogadását?” kérdésre válaszolva elmondta, hogy volt erre precedens 2012-ben, amikor a Tanács a 2013. évi költségvetés makropályáját megalapozatlannak tartotta. Kifejtette, hogy ekkor új makropályát készített a Kormány, ami azért lényeges, mert ezt követően indult meg a hazai gazdaság kilábalása. A jövő évi költségvetést érintő felvetésre válaszolva a KT elnöke újólal kiemelte, hogy a jövő évi hiány az idei évi teljesítéstől nagyban függ. Hozzátette, hogy a 2023.évi költségvetés I. félévi teljesítéséről a KT október elején alkotott véleményt, ebben kritizálva a Kormány évközben meghozott módosításait. Azt is jelezte, hogy nincs információja a Kormány esetleges ezirányú további szándékáról. Álláspontja szerint, ha van rá ok/szándék, akkor előfordulhat módosítás, de ennek gyakorlása/kezdeményezése a Kormány szuverén joga.

5. A Magyar Nemzeti Bank elnöke és az Állami Számvevőszék elnöke – a Költségvetési Tanács tagjaként – a Stab. tv. 23. § (2) bekezdése alapján a Tanács ülésén tárgyalt kérdésekhez az általuk irányított szervezetek részéről 2023-ban is a Tanács rendelkezésére bocsátottak kapcsolódó elemzéseket, tanulmányokat, támogatva annak

tevékenységét. E tanulmányok a KT véleményező munkájának megalapozottságát a következő tárgykörökben segítették:

- a) ÁSZ elemzések
Elemzés a Költségvetési Tanács részére a 2023. I. félévi költségvetési folyamatokról, kitekintéssel a VII-VIII. hónapokra
- b) MNB elemzések

Költségvetési jelentések:

A 2024. évi költségvetési törvényjavaslat elemzése

Féléves elemzés az államháztartási folyamatokról

A 2023. évi költségvetési folyamatokról szóló összefoglaló tanulmány a Magyar Közgazdasági Társaság és a Költségvetési Tanács által szerkesztett tanulmánykötetbe

„Költségvetési helyzetkép inflációs környezetben” prezentáció a Magyar Közgazdasági Társaság és a Költségvetési Tanács közös konferenciájára

MNB havi elemzések a 2023. januári – 2023. decemberi költségvetési folyamatok alakulásáról

MNB más elemzései

A szakértői elemzéseken túl a két szervezet kapcsolattartó szakértő munkatársai folyamatosan segítséget adtak a KT titkársága részére a Tanács elé kerülő munkadokumentumok tervezeteinek elkészítéséhez, konzultációs lehetőséget biztosítottak egyéb kérdéskörökben, részt vettek a Tanács ülésein, illetve a KT által szervezett fórumokon.

6. A KT 2023. évi feladatterve a folyamatosságra építve – az ÁSZ és az MNB támogatásán túl – az államháztartási tervezésnek, a költségvetési törvény végrehajtásának, az államadósság alakulásának, az államháztartás egyensúlyának, a makrogazdasági fejlődés fenntarthatóságának a megítéléséhez, a Tanács Véleménye, döntése megalapozottságának erősítéséhez a **kutatások** témakörét tovább bővítette. A tárgyévben kilenc kutatóműhely 15 **tanulmányt** készített. E munkák minden esetben határidőre, megfelelő minőségben elkészültek és megalapozták – előzőkön túlmenően – az éves konferenciaelőadásokat éppúgy, mint a KT tanulmánykötetébe foglalásukat is.

- „**Makrogazdasági, államháztartási helyzetkép 2022-ről**” címmel a Kopint-Tárki Konjunktúrakutató Intézet Zrt. és az ECO-VISTA Gazdaságkutató Tanácsadó Kft

elemezte a magyar gazdaság nemzetközi környezetét (a világgazdaság kockázati tényezőit, kiemelten az amerikai és a német gazdaság, az euróövezet teljesítményét) és a hazai makrogazdasági (reál)folyamatok alakulását. Ennek keretében részletesen vizsgálták a globális konjunktúra, benne a nemzetközi folyamatok (infláció, nyersanyagárak hullámzásai stb.) hatását, változását, a hazai GDP termelési és felhasználási komponenseinek alakulását, ezek összefüggéseit, a fizetési mérleg és a munkaerőpiac mutatóit, a további fiskális, monetáris és pénzügyi folyamatok jellemzőit, a kormányzati és monetáris intézkedések következményeit.

- **„Makrogazdasági, államháztartási helyzetkép 2023. I. félévéről”** címmel – a 2023. évi költségvetési törvény I. félévi végrehajtásának Költségvetési Tanács általi véleményezéséhez a Kopint-Tárki Konjunktúrakutató Intézet Zrt, a Magyar Gazdaságkutató Zrt, és az ECO-VISTA Gazdaságkutató Tanácsadó Kft. készített elemzést (értékelést) a világgazdasági környezet változásainak (tovább élesedő geopolitikai ellentétek, a globális energiaárak alakulásának bizonytalanságai, a kínai növekedés lassulása, erős inflációs nyomás stb.) a magyar gazdaság kilátásaira gyakorolt hatásairól, a felismerhető kockázatokról. Ebben részletezték a magyar reálgazdaság, a GDP termelési és felhasználási komponenseit befolyásoló tényezőket, ezek várható alakulását, valamint az államháztartás folyamatait és a főbb növekedési tendenciákat, kilátásokat.
- **„Makrogazdasági, államháztartási helyzetkép, kitekintés 2023-2026-re”** címmel – a 2024. évi költségvetési törvényjavaslat tervezetének véleményezéséhez – az OG Research Innovatív Közgazdasági Megoldások Kft, a Magyar Gazdaságkutató Zrt. és a Budapesti Corvinus Egyetem (BCE) készített elemzést középtávon a makrogazdasági folyamatok jellemzőiről, a meghatározó tendenciákról, a gazdasági élet, a gazdaságpolitikai mozgástér kockázati tényezőiről. Mindhárom elkészült kutatás a 2022-2023. év tényeire építve, azokat elemezve jut el a középtávú kitekintése megfogalmazásához. A középtávú kitekintés súlyponti területe: a világpiaci energiaárak és a gazdasági-üzleti folyamatok várható alakulása, bizonytalanságai, a jelentős geopolitikai változások/mozgások az EU-G7-NATO szinten (amelyek növelik a kockázatokat a magyar gazdaságra) bemutatása. Ezek mellett további bizonytalanság, hogy a költségvetési tér alakulását nagyban befolyásolhatják a globális politikai folyamatok is, továbbá az EU-s forrásokhoz való hozzájutás (további/várható) akadályozása. A tanulmányok több alappályában mutatták be a várható hazai középtávú makrogazdasági és költségvetési folyamatokat s vontak le következtetéseket azok várható alakulására. Külön említésre érdemes a **„Középtávú makrogazdasági kitekintés, különös tekintettel az államháztartás várható folyamataira”** című MAKRONÓM Intézet által végzett elemzés a nemzetközi és hazai gazdaságról - figyelemmel a középtávú kilátásokra is. A geopolitikai folyamatok vizsgálata keretében bemutatja az új trend (a deglobalizáció) ismérveit, a világgazdasági folyamatok, a világkereskedelem átalakulása jellemzőit, a regionalitás érvényesülését és értékeli a folyamatban Európa versenyképességét (annak kilátásait). A kutatás külön teret szentel a GDP, infláció, monetáris politika, különösen az energiapiaci folyamatok (villamosenergia-, földgáz-ár, fogyasztási trendek) bemutatásának. A tanulmány a hazai

folyamatokra áttérve értékeli a hazai GDP, infláció, munkaerőpiac 2023. I. félévi adatait és tekinti át a költségvetés fő bevételi és kiadási tételeit, majd ad középtávú előrejelzést a 2023-2025 közötti időszak várható gazdasági teljesítményéről (benne a külső egyensúly, infláció, munkaerőpiac és az államháztartási folyamatok várható alakulásáról).

- **„Világgazdasági változások hatása az EU-ra – különösen a német gazdaságra, mindezek hatása Magyarország gazdaságára, államháztartására”** címmel a Kopint-Tárki Konjunktúrakutató Intézet Zrt és az OG Research Innovatív Közgazdasági Megoldások Kft végzett nagyívű elemzést a nemzetközi gazdasági és növekedési folyamatokról, benne a világkereskedelem és a nyersanyag-piacok jellemzőiről (elsősorban az olaj- és gázpiaci összefüggésekről), a pénzpiacokról, a monetáris szigorítás erősödésével kapcsolatos bizonytalanságok mozgatórugóiról, az Európai Unió gazdaságának egésze növekedési tendenciáiról/lehetőségeiről, benne a nagy gazdasági erővel rendelkező uniós országok növekedési tendenciáiról (különösen Németország és Franciaország helyzetéről és kilátásairól). Az elemzés kitér Kína világgazdasági szerepe, gazdasági átalakulása globális következményeire, a fejlődő országok, elsősorban India érdekei megjelenésére az orosz-ukrán háborúban. Végül a világgazdasági (nemzetközi) környezetnek a hatását értékeli a magyar makrogazdasági helyzetre, a növekedési kilátásokra s az államháztartásra.
- **„Az EU helyreállítási tervének hatása az Európai Unió és hazánk gazdasági növekedésére”** címmel a Profkonzult Kft végzett nagyívű elemzést. Az elkészült tanulmány az EU, azon belül alapvetően a magyar Helyreállítási és Reziliencia-építési Terv (HRT) növekedési hatásait méri fel, és mutatja be a magyar növekedési modell sajátosságait, majd átfogóan az EU szintű növekedési összefüggéseket tárja fel. A kutatás – kiindulásként – az EU és annak különböző országcsoportjai potenciális növekedési folyamatait s a növekedési potenciál erózióját növekedési-számviteli elemzéssel végzi, bemutatva az ehhez választott módszertant és a szükséges elméleti összefüggéseket is. Áttekinti a Next Generation EU (NGEU) előzményeit és az alapját képező krízis (Covid-járvány), az arra adott gazdaságpolitikai válaszok fő jellemzőit, és ad átfogó képet az EU-ban elfogadott Helyreállítási Tervek (HRT) fontosabb jellemzőiről (főbb célok, innovatív jellemzők stb.) és kvantitatív analízist alkalmazva az elfogadott HRT-k növekedési hatásairól. Végül a tanulmány az „átdolgozott” magyar Helyreállítási és Reziliencia-építési Terv szélesebb növekedési és makrogazdasági hatásait mutatja be, középpontba állítva a rövid és középtávú idődimenzió növekedési hatásait, külön is kitérve a beruházásokra.
- **„Fenntarthatóság, a gazdasági-társadalmi fejlődés és a versenyképesség Magyarországon”** címmel a Leadership Kft végzett kutatást. A tanulmány három területet elemez – figyelembe véve ezek egymásra gyakorolt hatását is. Az első vizsgálja – nemzetközi összefüggésrendszerében (az IDM svájci versenyképesség-kutató 2023. évi tanulmánya alapján) – Magyarország *versenyképességének* alakulását, aktuális pozícióját (az általános gazdasági teljesítmény, kormányzati hatékonyság, céges hatékonyság és infrastruktúra alapján). A második az *innovációs* teljesítményt elemzi (innovatív vállalkozások aránya a teljes populációban, néhány fontos ágazatban, cégek

bevételeinek innovációt jelentő aránya a V4-ek és néhány további ország esetében stb.). A harmadik a *fenntarthatóság* és az ellenállóképesség összefüggéseit/kapcsolatát értékeli, mivel mindkettő összefügg a termelékenységgel is. A kutatás végkövetkeztetése, hogy a jelen gyorsan változó hazai feltételek között „nem elegendő a GDP növekedést legfontosabb célként kitűzni, mert azzal nem lehet szerkezeti, innovációs és fenntarthatósági kérdéseket kezelni.” Üzenete az, hogy átfogó, rendszerszemléletű, az összefüggésekre figyelő fejlesztési stratégiára lenne szükség, amelynek célja a fejlődési csapda elkerülésének biztosítása gazdasági, társadalmi és környezeti szempontból egyaránt.

- **„Az egészségügyi, benne a finanszírozási reformelgondolások megvalósítása és ennek hatása a költségvetési fenntarthatóságra”** címmel a Magyar Gazdaságkutató Zrt. és a GKI Gazdaságkutató Zrt. készített elemzést, melynek aktualitását az egészségügyi rendszer elindult átalakítása adja. A tanulmányok bemutatják egyfelől a hazai egészségügy működésével kapcsolatos problémákat és elemzik az átalakítási elgondolásokat. Ennek keretében – szemléletes diagramokkal is – részletesen értékelik az összes egészségügyi kiadások, azon belül az állam és a háztartások által finanszírozott kiadások GDP-hez és az összes államháztartási kiadáshoz való arányát, e tekintetben az európai rangsorban elfoglalt helyünket, a magánegészségügyi piac helyzetét. Vizsgálják az egészségi állapotra, közvetetten az egészségügyi ellátórendszerre ható tényezőket (demográfia, életmód, főbb betegségek, halálokok stb.). Az ellátórendszer jelen helyzetéről adnak átfogó értékelést az alapellátás és szakellátás tényeiről (orvoshiány, leterheltség létszám, praxis, védőnők, ápolói kapacitás/hiány feszültségeiről). Összefoglalják az ellátórendszerrel kapcsolatos legfontosabb kihívásokat, finanszírozási összefüggéseket, amelyek megoldása elengedhetetlen az ellátás színvonalának és fenntarthatóságának javítása érdekében. Értékelik az egészségügyi rendszert érintő „reformelgondolásokat” (alapellátás, ügyeleti rendszer átalakítása, illetmények helyzete, várólista csökkentése, kórházak adósságállományának megelőzése stb.). Kitérnek az egészségügyi átalakítások hatásának finanszírozási kérdéseire (benne az alapellátás megerősítésére, az intézményfinanszírozás kihívásaira). Szükségesnek ítélik az állampolgári megtakarítást és annak egészségügyi felhasználását lehetővé tevő egészségpénztári és önkéntes egészségbiztosítási szolgáltatások szerepének erősítését, ebben az adókedvezmény megfontolását.

Az elkészült tanulmányok (értékelések) hasznosan segítették a KT munkáját, figyelmet érdemlő megállapításokat, értékeléseket, következtetéseket tartalmaztak a 2023. évi központi költségvetési törvény első félévi végrehajtásának értékeléséhez, valamint a következő év (2024) költségvetésének véleményezéséhez, az államháztartási-makrogazdasági folyamatok fenntarthatóságának megítéléséhez, s a rövid és középtávú előrejelzésekhez.

7. A KT eddig minden évben szervezett a Magyar Közgazdasági Társasággal közösen **konferenciát**, melynek keretében az ÁSZ és az MNB által a Tanács munkáját támogató elemzések, valamint a 6. pont szerint a KT részére készített háttér tanulmányok eredményét ismertették az érintett intézetek előadói. Az immár tizenegyedik bemutató konferenciára 2023. október 5-én kerülhetett sor. A Tanács döntése értelmében a tanulmányok

összefoglalójának teljes köre magyarul és angol fordításban sorrendben negyedszer kötetben is megjelent.

8. A KT üléseinek időpontját a legtöbb esetben az éves feladatterv – a Stab. tv. szabályaira is tekintettel – rögzíti. A makrogazdasági-, államháztartási folyamatokból adódóan szükségessé válhat, hogy **a Tanács alkotmányos helyzetéből eredően** – rendkívüli ülést tartva – **állást foglaljon**, véleményt nyilvánítson. Erre ebben az évben nem volt szükség.

III. A beszámoló elfogadása

Kérem a Költségvetési Tanácsot, hogy a 2023. évi beszámolót a csatolt határozati javaslat szerint elfogadni szíveskedjék.

Budapest, 2024. január 05.



Kovács Árpád

A KT 1/2024.01.05. sz. határozata

A Költségvetési Tanács a 2024. január 5-én tartott ülésén – elnökének előterjesztése alapján – megtárgyalta és elfogadta a 2023. évi tevékenységéről szóló beszámolót.

Felhívja a Tanács elnökét, hogy a beszámolót küldje meg az Országgyűlés elnökének.

Határidő: azonnal

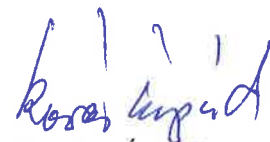
Felelős: a KT elnöke

Budapest, 2024. január 05.



Windisch László

a Költségvetési Tanács tagja



Kovács Árpád

a Költségvetési Tanács elnöke